ЗАЯВА
ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ
ДО ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ ДІЙ ЗА ГІДНУ ПРАЦЮ

Міжнародна конфедерація профспілок, починаючи з 2008 року, щорічно 7 жовтня відзначає Всесвітній день дій за гідну працю. Це день боротьби профспілок усього світу за реалізацію права працівників на гідну працю, справедливу оплату праці та гідне життя.

У цей день мільйони профспілковців та активістів беруть участь у профспілкових заходах, мета яких привернути увагу урядів та роботодавців до проблем людини праці.

Федерація профспілок України вже п'ятий рік відзначає цей день в умовах воєнної агресії росії, яка спричинила неймовірні людські страждання. Війна нищить підприємства та підриває соціально-економічну стабільність держави, що призводить до погіршення стану соціально-трудових відносин, втрати робочих місць, порушення прав працівників, падіння рівня реальних доходів і, як наслідок, масовий відтік кваліфікованих кадрів за кордон.

Сьогодні проблема дефіциту кадрів стала однією із ключових викликів ринку праці України, яка посилюється мобілізацією, еміграцією та демографічними втратами. Це системне питання, яке потребує зваженої державної політики у сферах зайнятості, оплати праці, професійної підготовки, охорони праці та соціального захисту – саме того, що дасть українцям реальний стимул працювати й повертатися додому.

В умовах виконання Україною євроінтеграційних зобов’язань щодо гармонізації національного трудового законодавства з правом та стандартами Європейського Союзу, зокрема в рамках Угоди про асоціацію та переговорного процесу щодо вступу до ЄС, одним із найбільш актуальних завдань є прийняття справедливого Трудового кодексу України, спрямованого на забезпечення та захист трудових прав людини праці. Такий Кодекс має бути результатом конструктивного соціального діалогу та погоджений усіма його сторонами.

Проблемним залишається питання оплати праці. Незважаючи на поступове підвищення, рівень оплати праці в Україні значно відстає від європейських стандартів. У 2026 році мінімальна заробітна плата в Україні становить 8 647 грн (169 євро) на місяць, тоді як, за даними Eurostat, на 1 липня 2026 року найнижча мінімальна заробітна плата серед держав ЄС становила 620 євро у Болгарії, що майже вчетверо перевищує українську – і поки цей розрив зберігається, конкурувати за працівників з Європою Україні буде вкрай складно.

Погіршує становище українського працівника те, що роками не розв’язується проблема заборгованості із заробітної плати в Україні, яку поглиблює війна, перешкоджаючи виплаті працівникам старих зарплатних боргів та генеруючи накопичення нових, зокрема внаслідок зростання кількості неплатоспроможних підприємств. За даними Держпраці, станом на 1 серпня 2026 року заборгованість із виплати заробітної плати становила 4 623,5 млн грн у 400 роботодавців.

Заробітна плата має бути не лише нарахованою, а гарантовано і вчасно виплаченою, як це визначено Конституцією України. Фінансові ризики бізнесу чи прорахунки державної політики не повинні перекладатися на працівника.

Спостерігається зростання виробничого травматизму, лише за 7 місяців 2026 року потерпіло 2842 особи, з них – 430 працівників загинули, виконуючи свої трудові обов’язки. Це відбувається внаслідок воєнних (бойових) дій країни-агресора, порушення роботодавцями вимог законодавства про охорону праці, відсутність достатнього фінансування заходів та засобів з охорони праці, незабезпеченість працівників надійними укриттями тощо.

Безпечне робоче місце є невід’ємною складовою гідної праці. Воно не може бути принесене в жертву економії коштів, особливо в умовах війни.

Залишається низьким рівень пенсійного забезпечення та погіршується ситуація у сфері соціального страхування. Через недосконале пенсійне законодавство людям доводиться масово судитися за свої пенсійні права. А порушення, допущене ще у 2023 році щодо постраждалих від нещасних випадків на виробництві й профзахворювань, досі не виправлене: значну частину лікування, ліків та медзасобів вони змушені оплачувати самі.

У червні 2026 року Уряд, організації роботодавців і профспілок та МОП підписали Програму гідної праці для України на 2026–2029 роки, яка визначає спільні пріоритети для відновлення та модернізації українського ринку праці в умовах війни, відбудови та європейської інтеграції України:

- зміцнення управління ринком праці та інклюзивного соціального діалогу на всіх рівнях;
- посилення трудових прав і соціального захисту для всіх;
- просування гідної зайнятості, розвитку навичок і продуктивних підприємств.

ФПУ наголошує, що реалізація цих пріоритетів має стати не декларацією, а практичним планом дій держави і соціальних партнерів та соціальною умовою повернення українців з-за кордону для відновлення України.

Розвиток соціального діалогу дає працівникам реальний голос у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя: без нього трудові права легко перетворюються на декларації, а їхній захист – на боротьбу поодинці.

Особливо важливо це під час підготовки Держбюджету на 2027 рік: його соціальні параметри мають повноцінно обговорюватися зі Спільним представницьким органом об'єднань профспілок, а бюджетні рішення – підвищувати соціальні стандарти, реальні доходи працівників і рівень соціального захисту.

Федерація профспілок України, всеукраїнські профспілкові організації і територіальні профоб'єднання закликають органи державної влади, місцевого самоврядування, роботодавців і громадянське суспільство об'єднати зусилля заради гідних умов праці, підтримки працівника на робочому місці та його права бути почутим. Гідна праця в Україні – це не абстрактний міжнародний стандарт, а щоденне життя кожного працівника.

Об'єднаймо зусилля заради Перемоги – люди праці тримають країну! Слава Україні!